

บทสรุปผู้บริหาร

การประเมินผลกระทบต่องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

การประเมินผลกระทบต่องสิทธิมนุษยชนที่มุ่งเน้นไปยังห่วงโซ่คุณค่า
ดำเนินการโดย the Roundtable Human Rights in Tourism e. V.

การประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

การประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนที่มุ่งเน้นไปยังห่วงโซ่คุณค่า ดำเนินการโดย the Roundtable Human Rights in Tourism e. V.

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานฉบับนี้เป็นการสรุปผลลัพธ์หลักจากการประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชน จากมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในยุโรปในเดือนกันยายนปี 2562 ที่มุ่งเน้นไปยังห่วงโซ่คุณค่าที่ดำเนินการในประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดสำหรับมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในยุโรปจะสามารถเพิ่มพูนผลกระทบเชิงบวกและบรรเทาผลกระทบเชิงลบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อนักสิทธิมนุษยชนภายในทั้งสองประเทศนี้ พร้อมทั้งระบุถึงบทเรียนสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะวิเคราะห์ผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติต่อไป (UN Guiding Principles on Business and Human Rights [UNGPs])

โครงการนี้เป็นขั้นตอนสำคัญสำหรับกลุ่ม Roundtable Human Rights in Tourism (RT) ในการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติที่ดีและการตั้งแบบอย่าง โดยผลลัพธ์และวิธีการที่นำมาใช้นั้นเป็นตัวช่วยแนะนำการปฏิบัติที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง พร้อมกับเครื่องมือที่ได้มีการพัฒนาควบคู่กันมาในรูปแบบของ **“Get Started”** ที่เป็นระบบออนไลน์ให้แก่สมาชิกของกลุ่ม RT และกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

การประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนช่วยให้บริษัทที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวตระหนักถึงความรับผิดชอบในการเคารพสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจว่ากิจกรรมและการดำเนินงานของบริษัทมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนของผู้มีส่วนได้เสียต่างๆอย่างไร เพื่อช่วยบรรเทาและจัดการความเสี่ยง

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์โดยรวมของการประเมินผลนี้คือ

- ดำเนินการประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนที่มุ่งเน้นไปยังห่วงโซ่คุณค่าเป็นแบบอย่าง โดยการใช้วิธีการสนทนากับผู้มีส่วนได้เสียหลากหลาย และพัฒนามาตรการการติดตามผลงานที่สามารถเป็นไปได้จากมุมมองของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในยุโรป
- ทดสอบการประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชนจากการใช้เครื่องมือระบบ “Get Started” ของ RT นำเสนอข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบเครื่องมือนี้และเพิ่มเติมประสบการณ์เกี่ยวกับวิธีการดำเนินการประเมินผลกระทบต่อนักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการใช้มาตรการการติดตามที่เหมาะสมในสถานะของสมาชิกยุโรป ของ RT
- สร้างความเข้าใจอย่างถ่องแท้ยิ่งขึ้นให้กับกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับบริบทสิทธิมนุษยชนของการดำเนินธุรกิจ และความสัมพันธ์ทางธุรกิจภายในประเทศไทยและประเทศเมียนมาร์

ผลลัพธ์ของโครงการนี้ควรช่วยให้ธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนตลอดห่วงโซ่คุณค่าได้

ผลลัพธ์หลักจากประเทศไทย

ประเด็นหลักต่อไปนี้ได้ถูกระบุในบริบทของการประเมินผลในเรื่องห่วงโซ่คุณค่าของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยการนิยามการชี้เฉพาะระดับความรุนแรงและโอกาสในการบรรลุผลสำหรับแต่ละประเด็นปัญหานั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาหรือและอิทธิพลความสามารถของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

การเข้าถึงและมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจ

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสำหรับชุมชนไทยหลายแห่งที่อยู่ในพื้นที่การวิจัย มูลค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวได้รับการยอมรับในเชิงบวก เนื่องจากความสามารถในการเพิ่มรายได้และยกระดับความเป็นอยู่ให้กับผู้คนในชุมชน โดยผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่การวิจัยอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักสำคัญต่อเศรษฐกิจในครัวเรือน การวิจัยไม่พบรูปแบบของการเชื่อมโยงไปข้างหลัง และการเพิ่มขึ้นของแนวคิดของการท่องเที่ยวแบบรวมทุกอย่างตามแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลเป็นการตกย้ำประเด็นนี้

ระดับความรุนแรง: ปานกลาง
โอกาสในการบรรลุผล: สูง

การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมอันหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับผู้คนและประเพณีของพวกเขาเป็นเหตุผลหลักที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทย ชุมชนที่คณะวิจัยได้เยี่ยมชมและที่ได้เข้าร่วมการปรึกษาหารือด้วยต่างมีทัศนคติเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวและยินดีที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมหมู่บ้านของพวกเขา แต่ในเวลาเดียวกันพวกเขาก็รู้สึกว่ “ถูกเอารัดเอาเปรียบทางวัฒนธรรม” โดยที่พวกเขาไม่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ส่วนผลกระทบเชิงลบที่พวกเขาเห็นว่าเป็นประเด็นที่สุดนั้นเกี่ยวข้องกับความกังวลเรื่อง “การเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม” และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงศีลธรรมและวิถีชีวิตที่ขัดต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิม

ระดับความรุนแรง: ปานกลาง
โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง – สูง

สภาพการทำงาน

สภาพการทำงานและความพึงพอใจของลูกจ้างนั้นแตกต่างกันอย่างมากระหว่างโรงแรมและบ้านพักที่คณะวิจัยได้เยี่ยมชม จากการประเมินห่วงโซ่คุณค่าพบว่าสภาพการทำงานเป็นที่ยอมรับได้สำหรับแรงงานในระบบการจ้างงานโดยทั่วไปรวมถึงแรงงานข้ามชาติ โรงแรมที่ได้เข้าชมบางแห่งมีการจัดจ้างงานจากภายนอก เช่น บริการชักรีด การช่างไม้ หรือการบำรุงรักษาทั่วไป โดยคนทำงานเหล่านี้ไม่ได้รับการว่าจ้างจากโรงแรมโดยตรงจึงเผชิญกับสภาพการทำงานที่ลำบากมากกว่า สภาพการทำงานมีความท้าทายเพิ่มมากขึ้นในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวนอกระบบ อย่างเช่น การเกษตร การขนส่ง หรือการผลิตของที่ระลึก

ระดับความรุนแรง: ปานกลาง – สูง
โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง – สูง

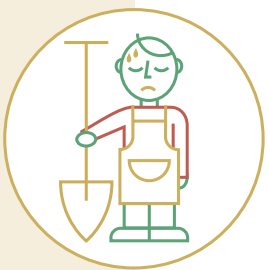
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อมสามารถทำให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จำนวนธุรกิจการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นก็เพิ่มแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาหลักที่ได้ถูกยกขึ้นโดยชุมชนรวมถึงการขาดแคลนน้ำและการขาดการจัดการขยะ สำหรับผู้คนในชุมชนนั้นเป็นเรื่องที่ชัดเจนมากกว่าปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่ม และการเพิ่มขึ้นของขยะนั้นสืบเนื่องมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ระดับความรุนแรง: ปานกลาง – ต่ำ
โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง

สิทธิเด็ก

เป็นที่ทราบกันดีว่าเด็กๆ นั้นเป็นกลุ่มเสี่ยงในธุรกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากผลกระทบต่อพวกเขาในจำนวนมากเป็นผลกระทบในทางอ้อม และเพราะว่าการใช้แรงงานเด็กนั้นไม่เป็นประเด็นปัญหาสำหรับแรงงานในระบบการจ้างงานในภาคการท่องเที่ยวทางการในประเทศไทย กฎระเบียบแห่งชาติส่วนใหญ่เป็นที่เคารพและการบังคับใช้กฎหมายก็มีความเข้มงวด อย่างไรก็ตามการจ้างงานเด็กในธุรกิจแบบครอบครัว รวมถึงในระบบห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวและกว้างออกไปในภาคส่วนนอกระบบของธุรกิจการเดินทางและการท่องเที่ยว นั้น ดูเป็นเรื่องธรรมดาที่ปฏิบัติกันกันทั่วไปและได้รับการควบคุมที่น้อยกว่า ลักษณะปัญหาแรงงานเด็กที่เลวร้ายที่สุดที่ปรากฏอยู่ในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยวรวมถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจการเดินทางและการท่องเที่ยว (SECTT)

ระดับความรุนแรง: สูง
โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง

การล่วงละเมิดทางเพศและการเลือกปฏิบัติ

สำหรับนักท่องเที่ยวหลายคนประเทศไทยยังคงเป็น “แหล่งท่องเที่ยวทางเพศ” และในระหว่างการประเมินผลนี้พบว่าแรงงานหญิงหลายรายเอ่ยอ้างว่าเคยมีประสบการณ์การล่วงละเมิดทางเพศโดยนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในสถานที่ทำงาน บุคคลจำนวนมากในกลุ่มหญิงหรือชายเพศรักร่วมเพศ (เลสเบี้ยน เกย์) กลุ่มรักร่วมสองเพศ (ไบเซ็กชวล) คนข้ามเพศ กลุ่มอินเตอร์เซ็กส์ และกลุ่มรักร่วมเพศโดยรวม (LGBTIQ) ยังคงเผชิญกับการเลือกปฏิบัติในหลายรูปแบบ ทักษะคติที่มีต่อบุคคลในกลุ่ม LGBTIQ นั้นคือพวกเขายังพอเป็นที่ยอมรับได้ตราบดีที่พวกเขายังคงอยู่ในขอบเขตบางอย่างของสังคม

ระดับความรุนแรง: ปานกลาง
โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง – ต่ำ

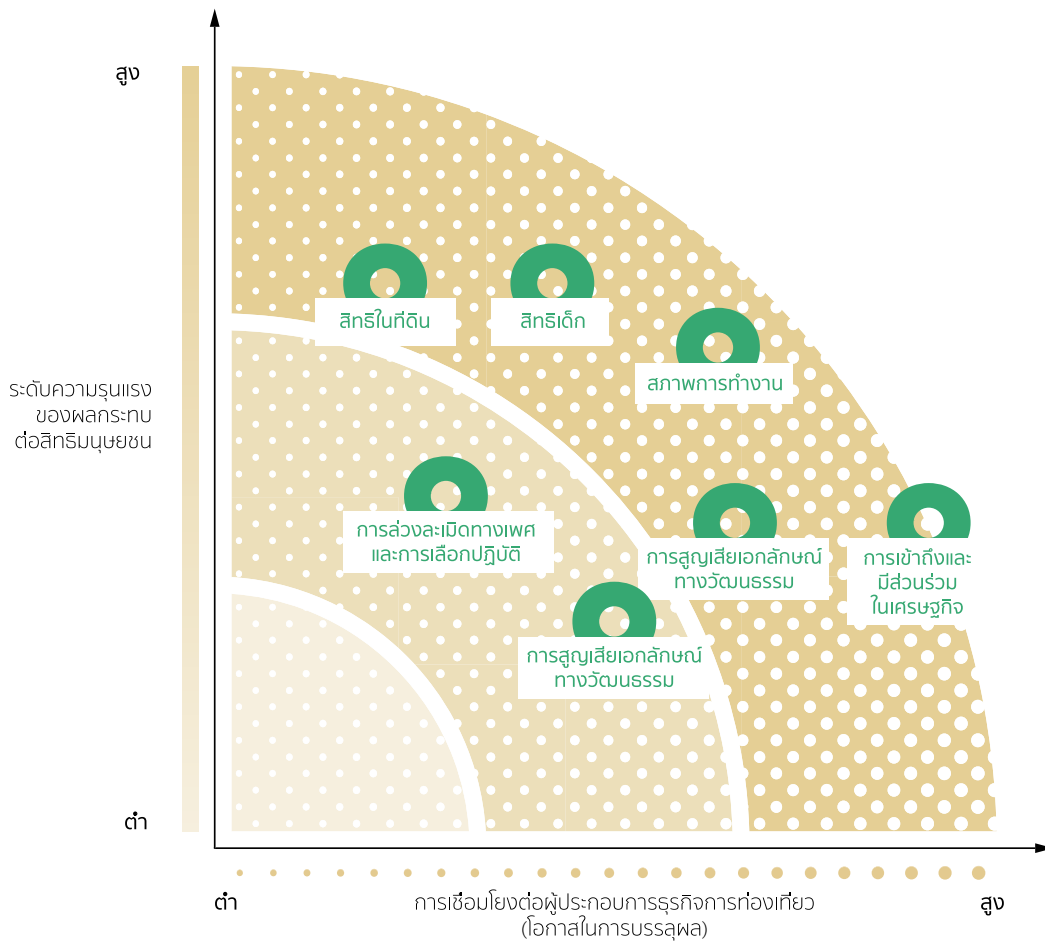

สิทธิในที่ดิน

ชุมชนและโดยเฉพาะกลุ่มคนพื้นเมืองเผชิญกับความท้าทายเรื่องการเคารพต่อสิทธิในที่ดินของพวกเขา ชุมชนจำนวนมากยังไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือโฉนดที่ดินอย่างเป็นทางการ แม้ว่าพวกเขาได้ดำรงชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินของพวกเขาหลายชั่วอายุคน สถานการณ์เช่นนี้ได้ส่งผลกระทบต่อเชิงลบต่อการพัฒนาธุรกิจของตนเองของคนพื้นเมือง ด้วยเหตุนี้ ได้เกิดกรณีความขัดแย้งหลายครั้งที่เกี่ยวข้องกับที่ดินที่ถูกบังคับขายเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว โดยไม่มีการแจ้งให้รับรู้ล่วงหน้าและโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ระดับความรุนแรง: สูง

โอกาสในการบรรลุผล: ปานกลาง – ต่ำ

รูปที่ 1: ภาพรวมของผลลัพธ์จากการประเมินในประเทศไทย

แกน x (โอกาสในการบรรลุผล) แสดงถึงความสามารถในการมีอิทธิพลต่อผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหรือที่เกิดขึ้นจริงของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในยุโรป ระดับของโอกาสในการบรรลุผลจะมีผลต่อลักษณะของมาตรการที่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวจะนำมาปฏิบัติเพื่อส่งเสริมผลกระทบเชิงบวกและลดผลกระทบเชิงลบของการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย การประเมินโอกาสในการบรรลุผลนี้เป็นการประเมินจากมุมมองของสมาชิก RT ธรรมดา ทั้งนี้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวรายบุคคลสามารถที่จะนำไปปรับเปลี่ยนตามโครงสร้างของบริษัทและผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอ

แกน y (ระดับความรุนแรง) บ่งชี้ถึงความเป็นไปได้ของระดับความรุนแรงของผลกระทบที่ได้ระบุถึงมีต่อผู้คนที่ได้รับผลกระทบ ระดับความรุนแรงได้ถูกกำหนดจากการพิจารณาถึงขอบเขต ขนาดและการเหยี่ยวยายของผลกระทบ – ตามมาตรฐานสากลในปัจจุบัน¹ เครื่องมือระบบ “Get Started” สามารถให้คำแนะนำโดยละเอียดแก่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิธีกำหนดระดับความรุนแรง² และโอกาสในการบรรลุผล³ (ประเด็นสำคัญ)

ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถทำอะไรได้บ้าง

ลักษณะของมาตรการที่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถนำมาปฏิบัติได้ส่วนใหญ่นั้นขึ้นอยู่กับโอกาสในการบรรลุผลต่อผลกระทบแบบเฉพาะ⁴ เครื่องมือระบบ “Get Started”⁵ จะให้คำแนะนำโดยละเอียดแก่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับวิธีกำหนดโอกาสในการบรรลุผลของตนเอง⁶ ตารางด้านล่างนี้แสดงถึงประเภทของมาตรการที่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถนำมาปฏิบัติได้

ลักษณะของมาตรการ	ตัวอย่าง
นโยบายที่มีอิทธิพล	สนับสนุนการดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืนในสมาคมธุรกิจที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
กระตุ้นและสร้างความตระหนัก	จัดการประชุมและการฝึกอบรมเพื่อหารือเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข แจกจ่ายหรือผลิตเอกสารข้อมูล
ส่งเสริมการสนทนา	เข้าร่วมโครงการริเริ่มกับผู้มีส่วนได้เสียหลายฝ่าย ร่วมหารือเกี่ยวกับประเด็นปัญหาสิทธิมนุษยชนผ่านแพลตฟอร์มการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ
ข้อมูลสำหรับลูกค้า	ผลิตและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เหมาะสม และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการซื้อของท้องถิ่นและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น
การฝึกอบรมภายในองค์กร	พัฒนาการฝึกอบรมสำหรับการจัดซื้อจัดจ้าง การขาย/การตลาด การจัดการทรัพยากรบุคคล ฯลฯ
การฝึกอบรมคู่ค้าทางธุรกิจ	พัฒนาการฝึกอบรมสำหรับภาคเอกชน บริษัทรับจัดการ ณ แหล่งท่องเที่ยว (DMC) โรงแรม บริษัทขนส่ง ผู้ประกอบการบริการนำเที่ยว ฯลฯ
การพัฒนาผลิตภัณฑ์	พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนและบริการการนำเที่ยวอย่างยั่งยืน
ปรับแนวทางปฏิบัติในการจัดซื้อ	ขึ้นบัญชีดำผู้ผลิตและจัดหาสินค้าหรือบริการที่ผิดจรรยาบรรณ จูงใจการปฏิบัติที่ดีและปฏิบัติตามแนวทางการกำหนดราคาที่เป็นธรรม
การตรวจสอบสถานะของพันธมิตรทางธุรกิจ	พัฒนาและดำเนินการใช้จรรยาบรรณคู่ค้า และทำการเยี่ยมชมสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้ผลิตและจัดหาสินค้าหรือบริการเป็นประจำ

ตารางที่ 1: ลักษณะของมาตรการสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว

1 UN (2011): UNGPs; OECD (2018): คู่มือการตรวจสอบสถานะสำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบ โดย OECD (OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct)
 2 RT: [ดาวน์โหลด: “จะจัดลำดับความสำคัญปัญหาสิทธิมนุษยชนจากความรุนแรงของผลกระทบได้อย่างไร?” \(“How to prioritise human rights issues according to their impact severity?”\)](#)
 3 RT: [ดาวน์โหลด: “จะระบุความสามารถของบริษัทในการมีอิทธิพลต่อ \(ระดับ\) ผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนได้อย่างไร?” \(“How to identify a company’s ability to influence \(‘leverage’\) impacts on human rights?”\)](#)
 4 ดูรูปที่ 1 สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโอกาสในการบรรลุผลที่ระบุในแต่ละประเด็นในประเทศไทย
 5 RT: [เครื่องมือการประเมินผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน](#)
 6 RT: [ดาวน์โหลด: “จะระบุความสามารถของบริษัทในการมีอิทธิพลต่อ \(ระดับ\) ผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนได้อย่างไร?” \(“How to identify a company’s ability to influence \(‘leverage’\) impacts on human rights?”\)](#)